

**«ПОЕТИЧНА КОНЦЕПЦІЯ З МУЗИЧНИМ І МАЛЯРСЬКИМ
ТЛОМ» МИХАЙЛА ЯЦКОВА В НОВІТНІЙ
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ**

Мельник О. Модерністський феномен Михайла Яцкова: канон та інтерпретація / Оксана Мельник; Національна академія наук України, Інститут Івана Франка. – Київ: Наукова думка, 2011. – 294 с. – (Проект «Наукова книга» (молоді вчені)).

Н. Д. Мочернюк

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника;
кафедра української літератури; 76000, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57; тел. +380 (342) 59-60-74*

Стаття аналізує книжку молодої авторки зі Львова Оксани Мельник про модерністський феномен художнього світу Михайла Яцкова.

Ключові слова: модерністський дискурс, канон, інтерпретація, інтертекстуальність, компаративний підхід.

Творчість Михайла Яцкова, письменника-модерніста кінця ХІХ – початку ХХ століття, впродовж минулого століття й до сьогодні мала чимало дослідників. Торішнє видання монографії Оксани Мельник «Модерністський феномен Михайла Яцкова: канон та інтерпретація» справді може вважатися «однією з вершин у дослідженні художньої прози галицького модерніста», як зазначив Євген Нахлік у передмові «Розкодування образного слова Михайла Яцкова». Власне, передмова авторитетного вченого вичерпно окреслює наукові досягнення дослідниці, поза якими важко сказати щось більше. Та не зайвими будуть і наші відгуки про це дослідження: кожна рецензія, по-своєму інтерпретуючи такий металітературний канон, творить резонанс в літературознавчому просторі довкола вартісного видання. Монографія Оксани Мельник особливо заслуговує на те, аби її помітили.

Досліджувати модерністський феномен автора можна лише в модерному методологічному руслі. Оксана Мельник розважливо вказує на залучені до аналізу “порівняно нові теоретико-методологічні стратегії (літературознавчої антропології, поетичної онтології, концептуальної лінгвістики, вербальної комунікації, інтертекстуальності та ін.)” (с.8). Розважливість – одна з притаманних дослідженню особливостей: авторка уникає суперечок, зайвої полеміки, не відволікаючись на дискусії щодо категоричних оцінок творчості письменника, котрих, як відомо, не бракувало, а послідовно і переконливо провадить виклад дешифрування художнього світу Михайла Яцкова, спираючись при цьому на надійну теоретичну основу.

Огляд попередніх досліджень, присвячених Яцкову, в документуванні Оксани Мельник не втрачає світла спадкоємності літературознавства ще від рецензій Івана Франка та його сучасників. Здається, жодна

попередня згадка про Яцкова, нехай одним реченням, не загублена. Така скрупульозність – ще одна особливість літературознавчого підходу дослідниці. Власне, її стильова манера аналізу загалом може бути визначена як імпресіоністичне літературознавство: зблизька безліч штрихів, нюансів, півтонів, які авторці вдається помітити в поезиці письменника, а також в різноголосих літературознавчих оцінках його творчої спадщини, звіддалік – художньо-естетична цілісність творчості письменника, в остаточному підсумку – Яцків концептуальний.

Розважливість і скрупульозність в опрацюванні складного художнього матеріалу забезпечує вагому результативність навіть проміжних висновків у дослідженні. Ефект «збільшувальної лінзи» у розкодуванні поезики Яцкова забезпечує ретроспектива підходу (осмислюване явище через апеляцію до канону українського модернізму в роботах дослідників 1990-2000-х років (с.42)), а це означає найновішу теоретико-літературну всеозброєність авторки.

Міждисциплінарність – також одна з ключових ознак цього дослідження. Передовсім робота відобразила спілку літературознавства з філософією. Сміливо задекларований перший розділ дослідження «Суб’єктивна онтологія творчості Михайла Яцкова: антропологізм і метафізичність» будується на ґрунтовному філософському фундаменті. Оксана Мельник зуміла поєднати масштабні постановки філософських питань з ретельним текстуальним вивченням творів автора-модерніста. Філософська основа ніякою мірою не девальвує літературознавчого аналізу образного світу письменника, а лише посилює його. Пізнавальний потенціал цього розділу може зацікавити, крім читачів, зорієнтованих на вивчення Яцкова та раннього модернізму, широкий загал гуманітаріїв. Водночас, мікроаналіз тексту автора, аналіз “під мікроскопом” свідчить про філологічний хист авторки.

У першому розділі проаналізовані семантичні модифікації концептів Бог, доля, дух, душа, тіло, смерть. Значення окремих концептів в художній картині письменника (дух, душа) розкривається через діахронний зріз творчості, що вкотре виявляє уміння авторки до структурування тексту з детальним урахуванням усіх художніх нюансів та її тяжіння до ширших контекстів. Концепт “тіло” описано через окремі партоніми. Цікавим є підрозділ, у якому авторка аналізує складну специфіку художнього простору в творах Михайла Яцкова. У своїх інтерпретаціях Оксана Мельник зорієнтована на “жорстку поезику”, що дозволяє вивірити з текстом кожне її твердження.

Другий розділ «Проблеми вербальної комунікації у прозі Михайла Яцкова» розкриває, з одного боку, питання тематизації слова, мовчання, тиші в комунікативній структурі текстів, з іншого – взаємодію різних видів мистецтва в модерністському експерименті письменника. Необхідно відзначити посилення компаративного тла у дослідженні в цьому розділі, введення творчості письменника у європейський контекст модернізму. Зрештою, робота має виходи і в інші епохи. Скажімо, авторка

неодноразово користує з досвіду романтизму, відтак в алфавітному покажчику імен можна відшукати чимало прізвищ письменників-романтиків (наприклад, лише з німецьких романтиків згадані Е.-Т.-А. Гофман, Новаліс, Л. Тік, Ф. Гельдерлін). Загалом, покажчик імен у монографії є свідченням великої ерудиції дослідниці, відображає її обізнаність не лише з тенденціями розвитку української та світової літератури, а й з багатьма іншими галузями гуманітаристики.

Увага до питань мистецької інтеракційності в творчості Михайла Яцкова також розширює інформативні горизонти праці. Музика, танець, скульптура, живопис у літературі та у взаємодії з літературою увиразнюють особливості художнього мислення письменника-модерніста. Кожен із цих видів мистецтва має ґрунтовний теоретичний супровід, базований на великому масиві наукової літератури, передовсім мистецтвознавчого спрямування. Розкодування творів, у яких прочитуються цікаві художні явища на “пограниччі” мистецтв, розгортається у вишукану інтелектуальну подорож з несподіваними екскурсіями. Так, розкриваючи значення образу-символу арфи в поезиці Яцкова, дослідниця впевнено мандрує стежками культури від античного світу до епохи постмодерну.

Оскільки Яцків “однаково органічно звертався до здобутків європейського модернізму та українського фольклору” (с.284), враховує авторка й фольклорні інспірації “молодомузівця”, а в зв’язку з цим актуалізує чимало цікавих фольклористичних матеріалів. Прикметно, що в широко окреслених контекстах не губиться власне українське письменство доби раннього модернізму. Оксана Мельник акцентує на спорідненості чи відмінностях поезики Михайла Яцкова та Василя Стефаника, Ореста Авдиковича та інших письменників, відстежує авторські інтенції через його листування з сучасниками, наводить спогади Яцкова про знайомих митців. Отож слушне скерування в анотації для зацікавлених – “усіх, хто бажає глибше пізнати багатогранний світ раннього українського модернізму”.

Монографія Оксани Мельник видана в рамках проекту «Наукова книга» (Молоді вчені). Можна побажати успіху молодій дослідниці в подальшому осягненні її багатогранних наукових зацікавлень.

Стаття надійшла до редакційної колегії 25.12.2011 р.

*Рекомендовано до друку докт.філол.наук, професором **Нахліком Є.К.***

**«POETIC CONCEPTION WITH MUSICAL AND PAINTER
BACKGROUND» OF MYHAYLO YATSKIV IN THE NEWEST
STUDY INTERPRETATION OF LITERATURE**

Melnyk O. Modernistic phenomenon of Myhaylo Yatskiv: canon and interpretation / Oksana Melnyk; National academy of sciences of Ukraine, Institute of Ivan Franko. – Kyiv: Scientific thought, 2011. – 294 s. – (Project «Scientific book» (young scientists)).

N. D. Mochernyuk

*PreCarpathians National University by Vasyl Stefanyk;
department of Ukrainian literature;*

76000, Ivano-Frankivs'k, Shevchenko st., 57; ph. +380 (342) 59-60-74

The article analyses the book of young author from Lvov of Oksana Melnyk about the modernistic phenomenon of artistic world of Myhaylo Yatskiv.

Key words: *modernistic discourse, canon, interpretation, intertextually, comparative approach.*